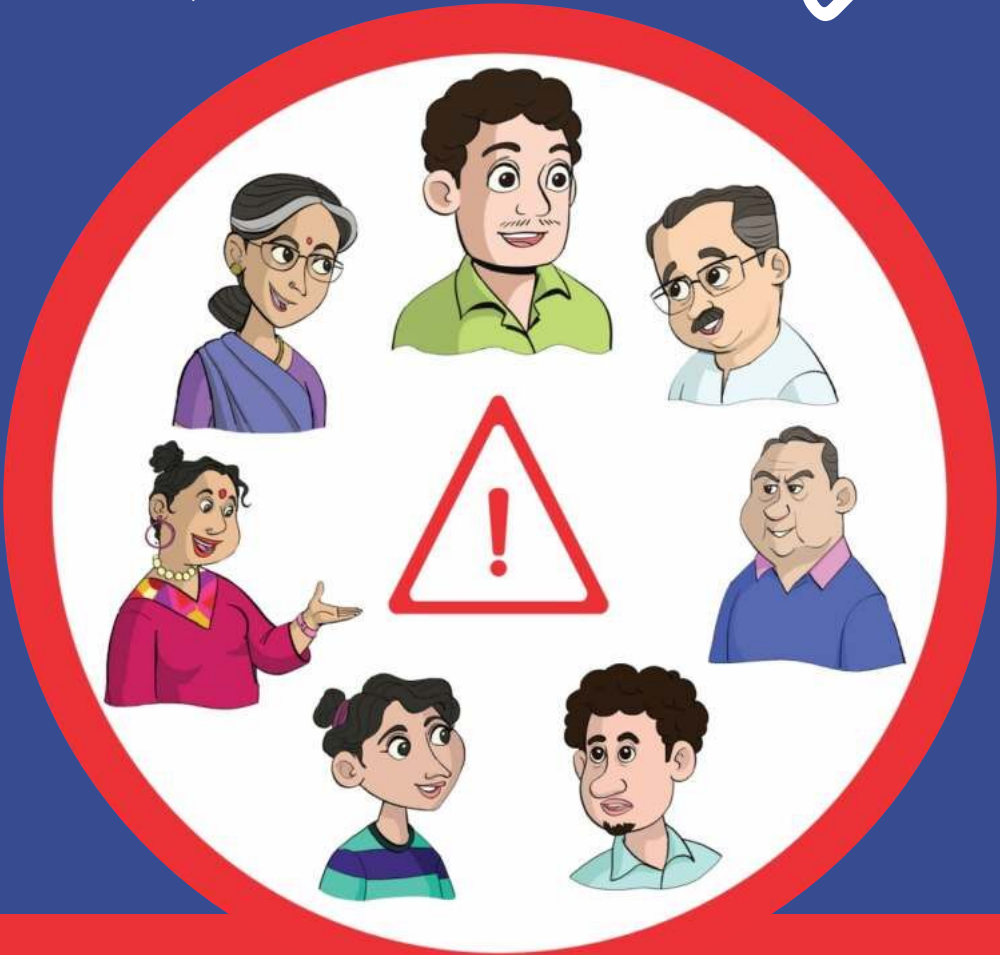

ਜਾਗਰੂਕਪਰਿਵਾਰ

ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ 'ਤੇ
ਇੱਕ ਕਿਤਾਬਚਾ

ਖਪਤਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਰਿਜ਼ਰਵ
ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

ਮੁਖਬੰਧ

ਖਪਤਕਾਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਚੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ; ਮਾਰਚ 2022 ਵਿੱਚ 'ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ' ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 2022 ਵਿੱਚ 'ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਚੋਰ'। ਇਹ ਕਿਤਾਬਚੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬਚੇ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਤਾਬ 'ਜਾਗਰੂਕ ਪਰਿਵਾਰ' ਇਸ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜੂ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇਸਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬਚਾ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਰਬੀਆਈ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਿੰਕ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਕੀਉਆਰ ਕੋਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬਚੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ 'ਸਾਡੇ ਪਰਿਸਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਗਾਹਕ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹਿਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਉਹ ਹੀ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ'।

ਇਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਚੀਫ਼ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਓਮਬਡਸਮੈਨ, ਡਾ. ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਓਮਬਡਸਮੈਨ, ਮੁੰਬਈ- II, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਗੋਆ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ cgmcepd@rbi.org.in 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੀਡਬੈਕ/ਸੁਝਾਅ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾਨਕਾਰ ਬਣੋ! ਜਾਗਰੂਕ ਰਹੋ!

ਜਾਗਰੂਕ ਰਹੋ ਕਿਤਾਬਚਾ

ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਕਿਤਾਬਚਾ

ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

ਲੜੀ ਸੰਖਿਆ	ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ
1	ਫਲੋਟਿੰਗ ਰੇਟ ਲੋਨ	1
2	ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੋਨ ਲਈ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਚਾਰਜ	3
3	ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲੋਨ ਸਮਝੌਤੇ	5
4	ਮੁਫਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ	7
5	ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟੀਵੇਟ ਕਰਨਾ/ਬੰਦ ਕਰਨਾ	9
6	ਰਿਕਵਰੀ ਏਜੰਟ	11
7	ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ	13
8	ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ	15
9	ਗਲਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ (ਅਕਾਊਂਟ ਨੰਬਰ)	17
10	ਅਸਫਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ	19
11	ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਸਟਮ	21
12	UPI123 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ	23
13	ਬੇਸਿਕ ਸੇਵਿੰਗ ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਕਾਊਂਟ	25
14	ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ	27
15	ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਾ ਬੀਮਾ	29
16	ਨਾ ਉਪਰੇਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਊਂਟ ਅਤੇ ਲਾਵਾਰਿਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ	31
17	ਡੋਰਸਟੈਪ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ	33
18	ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਟੈਕਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ	35
19	ਕਾਰਡ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ	37
20	ਏਟੀਐਮ ਪਿੰਨ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲੀ	39
21	ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ	41
22	ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ	43
23	ਗੰਦੇ/ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ	45
24	ਆਰਬੀਆਈ ਸੰਪਰਕ ਕੇਂਦਰ ਟੋਲ ਫ੍ਰੀ ਨੰਬਰ 14448	47
25	ਸੀਐਮਐਸ ਪੋਰਟਲ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ	49

ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਰਾਜੂ

ਰਾਜੂ ਦੇ ਪਿਤਾ:
ਵਿਜੇ

ਰਾਜੂ ਦੀ ਮਾਂ:
ਸ਼ਾਰਦਾ

ਰਾਜੂ ਦਾ ਭਰਾ:
ਬੀਜੂ

ਰਾਜੂ ਦੀ ਭੈਣ:
ਸੰਜੁ

ਰਾਜੂ ਦੀ ਮਾਸੀ:
ਰਾਣੀ

ਰਾਜੂ ਦਾ ਚਾਚਾ:
ਅਜੇ

ਰਾਜੂ ਦੀ ਦਾਦੀ:
ਨਾਨੀ

ਰਾਜੂ ਦਾ ਦੇਸਤ:
ਕਰਨ

ਬੀਜੂ ਦਾ ਦੇਸਤ:
ਸ਼ਰਨ

1. ਫਲੇਟਿੰਗ ਰੇਟ ਲੇਨ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ਼ਾਰਦਾ - "ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ
ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡਾ
ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ
ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ?"

ਵਿਜੇ- "ਬਿਲਕੁਲ! ਇਹ ਮੇਰੇ
ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ
ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਪੁੱਤਰ?"

ਬੀਜੂ- "ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਪਾ।
ਮੈਂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੇਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵਾਂਗਾ"

ਸੰਜੂ- "ਭਰਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵਾਂਗੀ।
ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੇਨ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦਰ ਕੀ ਹੈ?"

ਬੀਜੂ- "ਇਸ ਵੇਲੇ, ਇਹ $x\%$ ਹੈ।
ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਲੇਟਿੰਗ ਵਿਆਜ ਦਰ ਹੈ।"

ਸੰਜੂ- "ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਤੈਰੇਗਾ?" (ਆਪਣੇ ਭਰਾ
ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਹੋਏ)

ਬੀਜੂ- "ਫਲੇਟਿੰਗ ਵਿਆਜ ਦਰ ਲੇਨ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਈਐਮਆਈ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਦਲ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਾਰਕੀਟ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਜੂ- "ਠੀਕ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਵਧਣਗੇ?"

ਵਿਜੇ- "ਸਾਡਾ ਬੇਟਾ (ਰਾਜੂ) ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਦਰਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਮ ਲੋਨ ਵੀ। ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਸੰਜੂ- "ਓਏ ਸੱਚੀ! ਫਿਰ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ"

ਵਿਜੇ- "ਬੈਂਕ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਲੋਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਮਿਆਦ, ਓਪਰੇਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦਰਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦਰਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਸੰਜੂ- "ਠੀਕ ਹੈ! ਕੀ ਬੈਂਕ ਉਦੋਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਵਿਆਜ ਦਰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਬਿਲਕੁਲ, ਹਾਂ! ਬੈਂਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਨ ਅਕਾਊਂਟ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ- "ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ! ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਅਲਰਟ ਪਰਿਵਾਰ/ਜਾਗਰੂਕ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ!!"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਅੱਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

2. ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੇਨ ਲਈ ਫੋਰਕਲੇਜ਼ਰ ਬਦਲਾਅ

ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਬੋਨਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੂ- "ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੇਨ ਮੋਡਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

ਵਿਜੇ- "ਬੇਟਾ, ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਪਰ ਕੀ ਬੈਂਕ ਪੁਰਵ-ਭੁਗਤਾਨ/ਫੋਰਕਲੇਜ਼ਰ ਲਈ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ?"

ਰਾਜੂ- "ਨਹੀਂ ਪਾਪਾ। ਸਾਡਾ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੇਨ ਫਲੋਟਿੰਗ ਦਰ ਵਿਆਜ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਦੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।"

ਵਿਜੇ- "ਕਿਵੇਂ?"

ਰਾਜੂ- "ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੈਂਕ/ਐਨਬੀਐਫਸੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਤੋਂ, ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਲੋਟਿੰਗ ਰੇਟ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਚਾਰਜ / ਪੂਰਵ-ਭੁਗਤਾਨ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਵਸੂਲਣਗੇ।"

ਵਿਜੇ- "ਓਏ! ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੋਨ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਨੇ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ/ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੋਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਅੱਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

3. ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲੋਨ ਸਮਝੌਤੇ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।"

ਨੌਕਰਾਣੀ- "ਹਾਂ ਦੀਦੀ। ਇਹ ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ XYZ ਐਨਬੀਐਫਸੀ ਤੋਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਨੌਕਰਾਣੀ- "ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਐਨਬੀਐਫਸੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਤਰਾਚਾਰ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਨੌਕਰਾਣੀ- "ਓਹ! ਮੈਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਾਂਗੀ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ - "ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਾ ਭੁੱਲੀਂ।"

ਨੌਕਰਾਣੀ- "ਜ਼ਰੂਰ ਦੀਦੀ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

4. ਮੁਫਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ

ਇੱਕ ਦਿਨ, ਰਾਜੂ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ, ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ

ਰਾਜੂ- "ਓਏ!! ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈਂ !!
ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਯਾਰ?"

ਕਰਨ- "ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ XYZ ਬੈਂਕ ਤੋਂ
ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਅਸੀਮਤ ਇਨਾਮ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਜੀਵਨ ਭਰ ਮੁਫਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ - "ਵਾਹ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ।
ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੀਮਾ ਕੀ ਹੈ?"

ਕਰਨ- "ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੀਮਾ ਮੇਰੀ
ਤਨਖਾਹ ਦਾ 10 ਗੁਣਾ ਹੈ!!
ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੰਨਾ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।"

(ਕਰਨ ਇਸ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਮੈਸੇਜ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ)

ਰਾਜੂ- "ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਆਫਰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਿਆ?"

ਰਾਜੂ- "ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ!"

ਕਰਨ- "ਤੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ?"

ਰਾਜੂ- "ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰਡ ਜਾਰੀਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਡ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ।"

ਕਰਨ- "ਔਛਾ! ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਕੀ ਹਨ?"

ਰਾਜੂ- "ਸਾਰੇ ਕਾਰਡ ਅੱਪਗਰੇਡ/ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਗਾਹਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਣਚਾਹੇ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਕਰਨ- "ਧੰਨਵਾਦ ਯਾਰ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਅੱਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

5. ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਦਾ ਐਕਟੀਵੇਸ਼ਨ / ਬੰਦ ਕਰਨਾ

ਸ਼ਰਨ ਨੇ XYZ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਡ ਡਿਲੀਵਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਬੀਜੂ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨ- "ਮੇਰਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਜਨਰੇਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਬੀਜੂ- "ਕੀ ਕਾਰਡ ਬਿਨਾਂ ਓਟੀਪੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟੀਵੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?"

ਸ਼ਰਨ- "ਸ਼ਾਇਦ।"

ਬੀਜੂ- "ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।
ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਐਕਟੀਵੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਉਟੀਪੀ-ਆਧਾਰਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਸਰਨ- "ਓਏ! ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਬੈਂਕ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਬੀਜੂ- "ਅੱਛਾ! ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਡ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਕੀ ਤੂੰ ਇਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?"

ਸਰਨ- "ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅੱਪਡੇਟ ਨਹੀਂ!"

ਬੀਜੂ- "ਸਰਨ! ਕਾਰਡ ਬੰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਡ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 500/- ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।"

ਸਰਨ- "ਸੱਚਮੁੱਚ! ਪੰਨਵਾਦ ਯਾਰ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਅੱਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

6. ਰਿਕਵਰੀ ਏਜੰਟ

ਰਾਜੂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

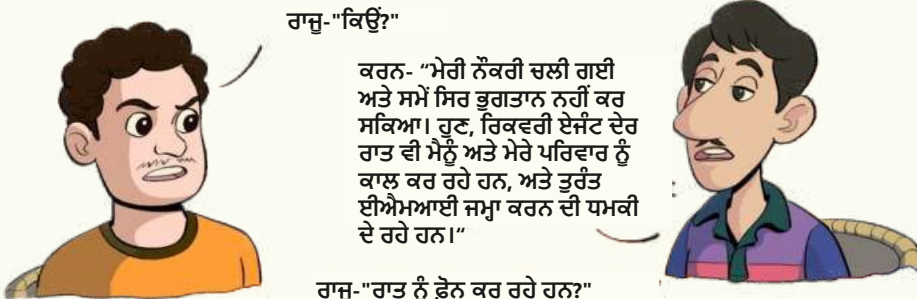
ਰਾਜੂ- "ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਰਨ?
ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈਂ।"

ਕਰਨ- "ਰਾਜੂ,
ਮੈਂ ABC ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ
ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ
ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।"

ਰਾਜੂ- "ਕਿਉਂ?"

ਕਰਨ- "ਮੇਰੀ ਨੌਕਰੀ ਚਲੀ ਗਈ
ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ
ਸਕਿਆ। ਹੁਣ, ਰਿਕਵਰੀ ਏਜੰਟ ਦੇਰ
ਰਾਤ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ
ਕਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ
ਈਐਮਆਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ
ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਰਾਜੂ- "ਰਾਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?"

ਕਰਨ- "ਹਾਂ ਰਾਜੂ। ਰਾਤ 8:30 ਵਜੇ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ। ਮੈਂ ਦੇਰੀ ਲਈ
ਚਾਰਜ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ
ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।"

ਰਾਜੂ- "ਇਹ ਕੰਮ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਆਊਟਸੋਰਸਿੰਗ 'ਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਰਿਕਵਰੀ ਏਜੰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਯਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਕਰਨ- "ਨਿਯਮ ਕੀ ਹਨ?"

ਰਾਜੂ- "ਰਿਕਵਰੀ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵੇਰੇ 8:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ 7:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

ਕਰਨ- "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਰਾਜੂ?"

ਰਾਜੂ- "ਹਾਂ ਕਰਨ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ABC ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ

<https://cms.rbi.org.in>
'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕਰਨ- "ਧੰਨਵਾਦ, ਰਾਜੂ! ਮੈਂ ਅੱਜ ਹੀ ABC ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਵਾਂਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

7. ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਬੀਜੂ ਏਬੀਸੀ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਦੇਸਤ, ਸ਼ਰਨ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਲੇਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੀਜੂ- "ਹੈਲੋ! ਦੱਸੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ?"

ਬੀਜੂ- "ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ XYZ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਕ ਲੇਨ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੈ।"

ਸ਼ਰਨ- "ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ!!
ਮੈਂ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।"

ਬੀਜੂ- "ਅੱਛਾ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ XYZ ਬੈਂਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਸਰਨ- "ਕਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ?"

ਬੀਜੂ- "ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ।"

ਸਰਨ - "ਮੈਂ ਕਿਸ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ?"

ਬੀਜੂ- "ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਚਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ CIBIL, EQUIFAX, EXPERIAN, ਅਤੇ CRIF ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

ਸਰਨ- "ਠੀਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਾਂਗਾ।"

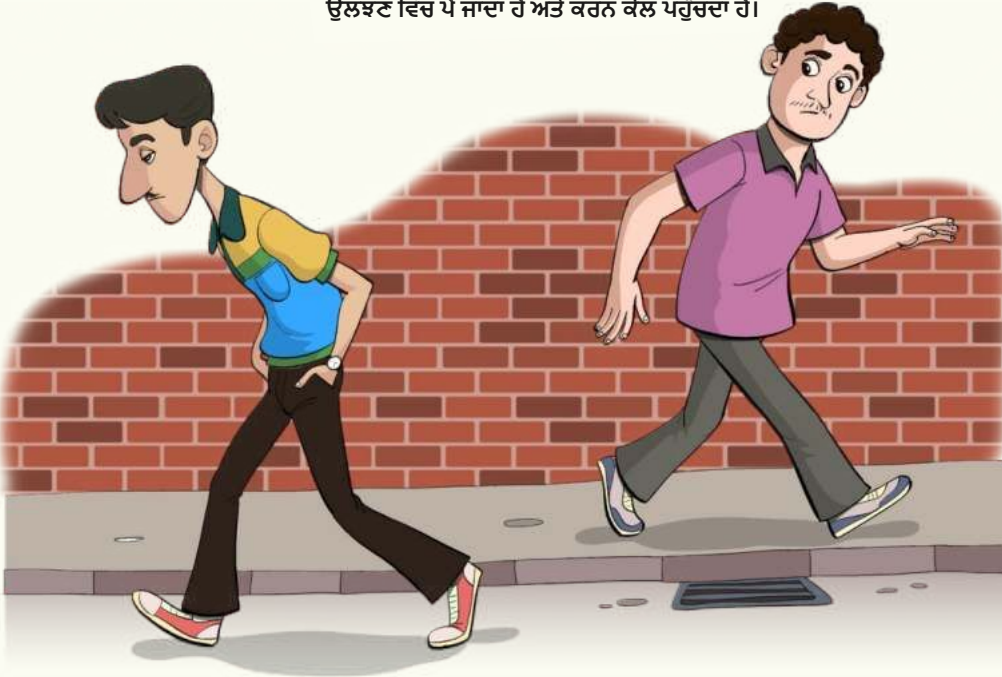

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

8. ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ

ਕਰਨ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਜੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੂ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੂ- “ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਰਨ? ਤੂੰ ਇੰਨੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਹੈਂ?”

ਕਰਨ- “ਰਾਜੂ ਮੇਰੇ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ₹60,000/- ਡੈਬਿਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਇਹ SMS ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਰਾਜੂ- “ਕਰਨ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਜੇਕਰ ਤੇਰੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।”

ਕਰਨ- "ਕਿਵੇਂ ਰਾਜੂ? ਪੈਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ- "ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ SMS ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਕਸਟਮਰ ਕੇਅਰ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ"

ਕਰਨ- "ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਹੈਂ, ਰਾਜੂ।
ਤੇਰਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ! ਮੈਂ ਇਸ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਰਾਜੂ- "ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਨਾ ਕਰੋ।
ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ
ਗਏ 'ਗਾਹਕ ਸੁਰੱਖਿਆ- ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ
ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਬੈਂਕਿੰਗ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ
ਗਾਹਕ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ'
ਬਾਰੇ ਸਰਕੂਲਰ ਪੜ੍ਹੋ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

9. ਗਲਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ (ਅਕਾਊਂਟ ਨੰਬਰ)

ਬੀਜੂ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬੈਂਕਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਸ਼ਰਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਅਸਤ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨ- "ਬੀਜੂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਈਵੈਂਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ₹89,000/- ਦਾ ਅਨਲਾਈਨ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

(ਸ਼ਰਨ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਕਾਊਂਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ)

ਬੀਜੂ- "ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਕਾਊਂਟ ਨੰਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਅੰਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ 5 ਹੈ ਜਾਂ 4!!"

ਸ਼ਰਨ- "ਠੀਕ ਐ!! xxxxxxx4 ਨੂੰ ਭੇਜੋ। ਬੈਂਕ ਵਾਲੇ ਅਕਾਊਂਟ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋ।"

ਬੀਜੂ- "ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਨ! ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੈਂਕ ਸਿਰਫ ; ਅਕਾਊਂਟ ਨੰਬਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਇਨਪੁਟ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ।

ਸ਼ਰਨ-"ਓਹੋ! ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਹੈ।

ਬੀਜੂ- "ਨਹੀਂ!! ਅਕਾਊਂਟ ਧਾਰਕ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਆਰਬੀਆਈ ਵੀ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨ-"ਸੱਚਮੁੱਚ!! ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ। ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਅਕਾਊਂਟ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

10. ਅਸਫਲ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਜੇ ਲੰਘ ਗਿਆ।

ਵਿਜੇ- "ਅੱਛਾ! ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ?"

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਮੁਆਵਜ਼ਾ?"

ਵਿਜੇ- "ਹਾਂ! ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ (ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮਿਤੀ) + 5 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਸਫਲ ATM ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੈਂਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ₹100/- ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲਗਭਗ 2 ਮਹੀਨੇ ਹੈ।"

ਕਰਮਚਾਰੀ- "ਸੱਚਮੁੱਚ! ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

11. ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਸੰਜੁ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਸ਼ਾਰਦਾ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਜੁ- "ਮੰਮੀ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਫੀਸ ਲਈ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 6,00,000/- ਦਾ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਿਓ।"

(ਸ਼ਾਰਦਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।)

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਇਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਚੈੱਕ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਸੰਜੁ- "ਮੰਮੀ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚਲਾਈ ਹੈ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਉਹ ਕੀ ਹੈ?"

ਸੰਜੁ- "ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਪਰ ਕੋਈ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵੇਰਵੇ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

ਸੰਜੁ- "ਤੁਸੀਂ ਘੱਟੋ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵੇਰਵੇ SMS, ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬੈਂਕਿੰਗ, ATM, ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਓਹ, ਇਹ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਚੈੱਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?"

ਸੰਜੁ- "ਨਹੀਂ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ₹50,000/- ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਚੈੱਕਾਂ ਲਈ ਖਾਤਾ ਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਾਤਾ ਧਾਰਕਾਂ ਲਈ, ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਚੈੱਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ"

ਸ਼ਾਰਦਾ - "ਪਰ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਵੇਰਵੇ ਜਮ੍ਹਾਂ
ਕਰਵਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ?"

ਸੰਜੁ- "ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ, ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ,
ਰਕਮ, ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦਾ
ਸਹੀ ਨਾਮ, ਆਦਿ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ - "ਪਰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ
ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੇ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ?"

ਸੰਜੁ- "ਆਮਤੌਰ 'ਤੇ, ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ
ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ
ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ!! ਇਸ ਨਾਲ ਚੈੱਕ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

12. ਯੂਪੀਆਈ123ਪੇ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਰਦਾ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ।
ਇੱਕ ਸੁਰਖੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ

“ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ(ਆਰਬੀਆਈ) ਨੇ ਯੂਪੀਆਈ123ਪੇ ਨਾਮਕ ਫੀਚਰ
ਫੋਨਾਂ ਲਈ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਪੇਮੈਂਟ ਇੰਟਰਫੇਸ (ਯੂਪੀਆਈ) ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ”

ਸ਼ਾਰਦਾ- “ਹੇ ਸੰਜੁ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ UPI 123PAY ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ?”

ਸੰਜੁ- “ਹਾਂ ਮੰਮੀ! UPI 123ਪੇ ਇੱਕ ਤਤਕਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯੂਪੀਆਈ ਆਈਡੀ ਬਣਾ ਕੇ ਫੀਚਰ ਫੋਨਾਂ
(ਬਿਨਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਹੂਲਤ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਯੂਪੀਆਈਲੈਣ-
ਦੇਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।”

ਸ਼ਾਰਦਾ- “ਓ! ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਯੂਪੀਆਈ
ਆਈਡੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ?”

ਸੰਜੂ: "UPI ID ਚਾਰ ਚੈਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਇੱਕ IVR (ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਵੋਇਸ ਰਿਸਪਾਂਸ) ਨੰਬਰ (080 4516 3666 ਅਤੇ 080 4516 3581 ਅਤੇ 6366 200 200) 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਨਾ। ਫੀਚਰ ਫੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇੰਸਟਾਲ ਹੋਈ ਐਪ, ਮਿਸਡ ਕਾਲ-ਅਧਾਰਿਤ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼-ਅਧਾਰਿਤ ਭੁਗਤਾਨ।

ਸ਼ਾਰਦਾ: "ਅਤੇ ਐਕਟੀਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਕਿਵੇਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਾਂ?"

ਸੰਜੂ: "ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਆਰਾ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ "ਕਾਲ ਕਰੋ.... ਚੁਣੋ.... ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ !!!"

ਸ਼ਾਰਦਾ: "ਵਾਹ! ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫੀਚਰ ਫੋਨ-ਇਮੇਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। 😊"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

13. ਬੇਸਿਕ ਸੇਵਿੰਗ ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਕਾਊਂਟ

ਵਿਜੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਹੈਲੋ ਸਰ, ਸਾਡੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਹੀ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।"

ਵਿਜੇ - "ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਲੇਟ ਕਿਉਂ ਹੋ? ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 11 ਵਜੇ ਹਨ।"

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ 3 ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਬੱਸ ਲੇਟ ਹੋ ਗਈ।"

ਵਿਜੇ - "ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ।"

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਸਰ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

ਵਿਜੇ - "ਤੇਰਾ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ?"

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਹੋਵੇ।"

ਵਿਜੇ- "ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਨਕਦੀ ਲਿਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਇਹ
ਆਸਾਨ ਹੈ।"

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਪਰ ਸਰ,
ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਆਪਣੀਆਂ
ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਚਾਰਜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਮੈਂ ਇਹ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।"

ਵਿਜੇ- "ਇੱਕ ਬੇਸਿਕ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ (BSBD) ਅਜਿਹਾ ਅਕਾਊਂਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੈਲੇਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਨਕਦ ਕਢਵਾਉਣ, ATM ਕਾਰਡ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਕਰਮਚਾਰੀ - "ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਯਕੀਨਨ ਇੱਕ BSBD ਅਕਾਊਂਟ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗੇ।"

ਵਿਜੇ- "ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਬੈਂਕ
ਚਲੇ ਜਾਓਗੇ!!!"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

14. ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ

ਇੱਕ ਦਿਨ, ਛੋਟੂ, ਇੱਕ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ (ਇੱਕ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ) ਨਾਲ ਵਿਜੇ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ।

ਵਿਜੇ- "ਹੈਲੋ ਛੋਟੂ! ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋ?"

ਛੋਟੂ- "ਮੈਂ ਅੱਛਾ ਹਾਂ ਅੰਕਲ ਪੰਨਵਾਦ।"

ਵਿਜੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ ਨੂੰ - "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਛੋਟੂ ਦਾ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੱਚਤ ਰੱਖ ਸਕੇ?"

ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ (ਮੁਸਕੁਰਾ ਕੇ)- "ਉਸ ਕੋਲ ਅਜੇ ਕੋਈ ਬੱਚਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਵਿਜੇ- "ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਬਚਤ ਦੀ ਆਦਤ ਸਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।"

ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ- "ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ।"

ਵਿਜੇ - "ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਵੀ ਬੱਚਤ ਅਕਾਊਂਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ - "ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ?"

ਵਿਜੇ - "ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ/ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਹੇਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵੀ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ - ਕੀ ਇਹ ABC ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਵਿਜੇ - ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ - "ਠੀਕ ਹੈ ਸਰ! ਮੈਂ ਕੱਲ ਛੋਟਾ ਲਈ ਅਕਾਊਂਟ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗਾ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

15. ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਾ ਬੀਮਾ

ਸ਼ਾਰਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਏਬੀਸੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਡੌਲੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ।

ਡੌਲੀ- "ਸ਼ਾਰਦਾ! ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ XYZ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ - "ਪਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੈਸਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਾ ਬੀਮਾ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗਾਰੰਟੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (DICGC) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਡੌਲੀ- "ਅੱਛ! ਕੀ ਬੀਮਾ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਹਰੇਕ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੀਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ₹ 5 ਲੱਖ (ਮੂਲ ਅਤੇ ਵਿਆਜ) ਹੈ।"

ਡੌਲੀ- "ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਬੀਮੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲਈ
ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੇਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਲੋੜ ਨਹੀਂ!
ਬੀਮਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਡੌਲੀ- "ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ!
ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ
ABC ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਹੈ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
ਸਾਰੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾ
ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ
ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇਖੋ।"

ਡੌਲੀ (ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ)-
"ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ!! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਫੰਡ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ
ਕਰਾਂਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜੀਵਨ
ਵਤੀਤ ਕਰਾਂਗੀ।"

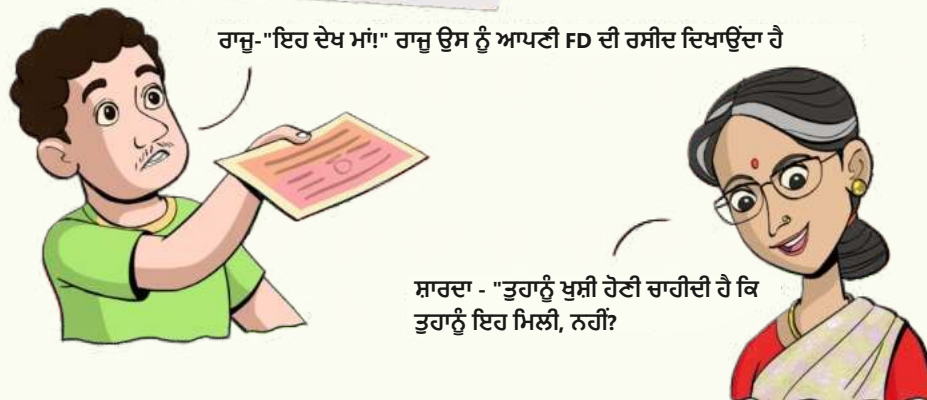

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

16. ਇਨ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਅਕਾਊਂਟ ਅਤੇ ਲਾਵਾਰਿਸ ਜਮ੍ਹਾਂ

ਇੱਕ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਰਾਜੂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਧੁੰਧਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਮਿਤੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 2010 ਦੀ FD ਰਸੀਦ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਰਕਮ ₹ 55,000/- ਸੀ।

ਰਾਜੂ- "ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?
ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਾਮ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਰਾਜੂ, ਤੇਰਾ ਪੈਸਾ
ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।
ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ- "ਕਿਵੇਂ ਮਾਂ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਜੇਕਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ
ਲਾਵਾਰਿਸ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ
ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰਬੀਆਈ) ਦੁਆਰਾ
ਰੱਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ
ਫੰਡ (ਫੰਡ) ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ- "ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਾਂ
ਨਹੀਂ ਪਤਾ!"

ਰਾਜੂ- "ਇਹ ਤਾਂ ਆਸਾਨ ਹੈ!
ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ
ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ
ਪੈਸਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ! ਆਰਬੀਆਈ
ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈੱਬ ਪੋਰਟਲ
UDGAM (ਨਾਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ
ਐਕਸੈਸ ਜਾਣਕਾਰੀ) ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ
ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਬੈਂਕਾਂ
ਵਿੱਚ ਲਾਵਾਰਿਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਖੋਜ
ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਵੀ
ਆਪਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ
ਸਕਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਹੈਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ
ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

17. ਡੋਰਸਟੈਪ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਰਾਜੂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਜੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਜੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਜੇ- "ਮਿਲੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ! ਮੈਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਸੋ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮਿਲਦੇ ਜਾਵਾਂ।"

ਅਜੇ- "ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠੋ।"

ਵਿਜੇ - "ਕਿਵੇਂ ਹੋ?"

ਅਜੇ- "ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਹਾਂ ਪਰ ਬੁਢਾਪੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਚਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਿਆਨੇ ਦਾ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਜਾਣ ਲਈ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹਾਂ।"

ਵਿਜੇ-ਬੈਂਕ? ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਬੈਂਕ ਡੋਰਸਟੈਪ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?"

ਅਜੇ- "ਡੋਰਸਟੈਪ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ? ਉਹ ਕੀ ਹੈ?"

ਵਿਜੇ- "ਬੈਂਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਡੋਰਸਟੈਪ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

ਅਜੇ - "ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਘਰੋਂ-ਘਰੀਂ ਨਕਦੀ ਸਵੀਕਾਰ/ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ?"

ਵਿਜੇ- "ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਸਵੀਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀਡੀ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ, ਕੇਵਾਈਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੇਵਾ।

ਅਜੇ- "ਕੀ ਮੇਰੀ XYZ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ? ਤੇ ਖਰਚੇ ਕੀ ਹਨ?"
ਵਿਜੇ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਚੈੱਕ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਜੇ- "ਹਾਂ! ਮੈਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਡੋਰਸਟੈਪ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਖੋ!"

ਵਿਜੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਅਜੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ।

ਅਜੇ- "ਵਾਹ! ਮੈਂ ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਲਾਭ ਲਵਾਂਗਾ!"

ਵਿਜੇ- "ਚੰਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਏਜੰਟ ਦੀ ID ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨਾਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਲੈਣੀ ਭੁਲਿਉ।"

ਅਜੇ- "ਜ਼ਰੂਰ! ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ. ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

18. ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਟੈਕਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਐਪ 'ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਆਰਡਰ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਭੁਗਤਾਨ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਰੁਕ ਗਈ।

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ-“ਸੱਜੂ! ਇਹ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਾਰਡ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਹੈਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਸੱਜੂ- “01 ਅਕਤੂਬਰ, 2022 ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।”

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ-“ਹੁਣ ਕੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ?”

ਸੱਜੂ- “ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਡ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਟੈਕਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਸਹੂਲਤ ਹੈ।”

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ-"ਕੀ ਇਹੀ ਟੈਕਨ ਸਾਰੀਆਂ ਆਨਲਾਈਨ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

19. ਕਾਰਡ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਾਨੀ ਸੰਜੂ ਦੇ ਘਰ ਆਈ।

ਨਾਨੀ- "ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਸੰਜੂ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਔਨਲਾਈਨ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

ਸੰਜੂ- "ਬੇਸ਼ਕ ਨਾਨੀ! ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹੋ?"

ਨਾਨੀ- "ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਡ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘੁਟਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਬਚਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਸੰਜੂ- "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੈ।"

ਨਾਨੀ (ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ)- "ਸੱਚ ਮੁੱਚ? ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

ਸੰਜੂ- "ਆਰਬੀ ਆਈ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਸਵਿੱਚ ਆਨ/ਆਫ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸੈੱਟ/ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਨਾਨੀ- "ਵਾਹ ! ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹੈ।"

ਸੰਜੂ- "ਬਿਲਕੁਲ। ਜਿਵੇਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਬੰਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉੱਚ-ਮੁੱਲ ਵਾਲੇ ਸੰਪਰਕ ਰਹਿਤ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਅਰਾਮਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰਕਮ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੈੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੈ।"

ਨਾਨੀ- "ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰਾਂਗੀ ਅਤੇ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੀ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

20. ATM ਪਿੰਨ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲੀ

ਇੱਕ ਦਿਨ, ਰਾਜੂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ATM ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੂ- "ਸਰ, ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ATM ਕਾਰਡ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

ਬੈਂਕਰ- "ਸਰ, ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਬੈਂਕਰ- "ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜੀ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ (ਪਿੰਨ) ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਦਲਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲੋ। ਡਿਫੋਲਟ ਪਿੰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰੱਖੋ।"

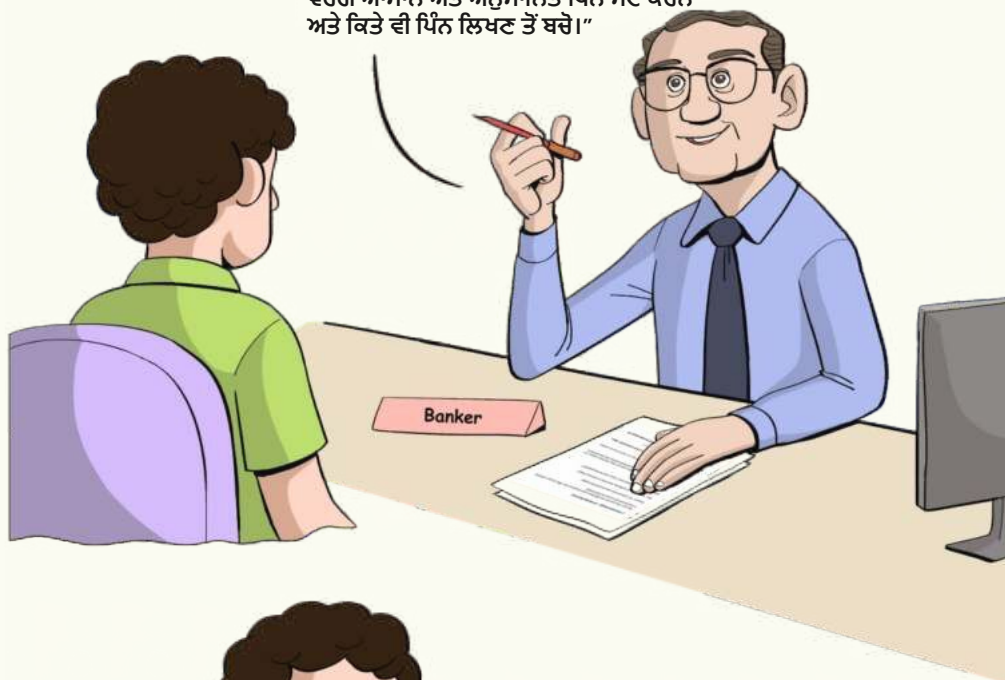
ਰਾਜੂ- "ਓ ਹੋ! ਪਰ ਮੈਂ ਡਿਫਾਲਟ ਪਿੰਨ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਨ ਬਦਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬ੍ਰਾਂਚ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

ਬੈਂਕਰ- “ਨਹੀਂ! ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਡਿਫਾਲਟ ਪਿੰਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਸੀਂ ATM, ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਈ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਨ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਪਿੰਨ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਿੰਨ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਚੋ।”

ਰਾਜੂ- “ਸੱਚਮੁੱਚ! ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਸਰ।

ਮੈਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਿੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪਿੰਨ ਲਿਖਣ/ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਂਗਾ।”

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਅੱਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

21. ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਰਾਜੂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗਦੀ ਹੈ।

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ- "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

ਰਾਜੂ- "ਬਿਲਕੁਲ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਅਕਾਊਂਟ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਸਹੂਲਤ ਹੈ।"

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ - "ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ- "ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੈ?"

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ - "ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਕਾਊਂਟ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀ ਹੈ?"

ਰਾਜੂ - "ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਅਕਾਊਂਟ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ- "ਓ ਹੋ! ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ।"

ਰਾਜੂ- "ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ- "ਸਚੀ !
ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

ਰਾਜੂ - "ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ
ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ- "ਮੈਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?
ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?"

ਰਾਜੂ- "ਸਾਰੇ ਬੈਂਕ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ- ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ,
ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ, ਬੱਚੇ, ਭੈਣ-ਭਰਾ ਆਦਿ।"

ਰਾਣੀ ਆਂਟੀ- "ਤੇਰਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਰਾਜੂ!
ਮੈਂ ਅੱਜ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਵੇਰਵੇ
ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

22. ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ

ਕਰਨ ਨੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਲਾਕਰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ABC ਬੈਂਕ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰਨ-“ਸਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।
ਮੇਰਾ ਇੱਥੇ ਬੱਚਤ ਖਾਤਾ ਹੈ।”

ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ- “ਯਕੀਨਨ ਸਰ! ਲਾਕਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ₹੨ ਲੱਖ ਦੀ ਇੱਕ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ (FD) ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ!

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਦਾਸ ਕਿਉਂ ਹੈ।

(ਕਰਨ ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਹੋਈ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ)

ਰਾਜੂ- "ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਨਾਲ ਹੀ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ (FD) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਕਰਨ- "ਪਰ, ਕੀ ਅਕਾਊਂਟ ਧਾਰਕ ਲਈ ਲਾਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ FD ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ?"

ਰਾਜੂ- "ਨਹੀਂ! ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੈਸੇ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਕਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਕਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

(ਕਰਨ ਤੁਰੰਤ ਬ੍ਰਾਂਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਖਾਏ)

ਬੈਂਕਰ- "ਮੈਨੂੰ ਹੋਈ ਅਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਫਸੋਸ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਲਾਕਰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੋ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

23. ਗੰਦੇ / ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ

ਇੱਕ ਦਿਨ, ਸ਼ਾਰਦਾ, ਸੰਜੁ ਦੀ ਮਾਂ ਉਦਾਸ ਸੀ।

ਸੰਜੁ- "ਮਾਂ, ਕੀ ਹੋਇਆ?"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ।"

ਸੰਜੁ- "ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਗੰਦੇ (ਖਰਾਬ) ਜਾਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ: "ਮੈਂ ਨੇੜਲੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਗਈ, ਪਰ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਸੰਜੁ: "ਸਾਰੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਨੋਟ ਬਦਲਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ - "ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲੇਗਾ?"

ਸੰਜੂ- "ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਦਰਾ ₹1/- ਤੋਂ ₹20/-
ਮੁੱਲ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲੇਗਾ
ਜੇਕਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਣਵੰਡਿਆ ਖੇਤਰ 50%
ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਰੁਪਏ 50/- ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਵਰਗ ਦੇ ਉੱਚੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਕੀ?"

ਸੰਜੂ- "ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖੇਤਰ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ
ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਜੇਕਰ 40% ਤੋਂ 80%
ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਧਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਸ਼ਾਰਦਾ- "ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ! ਮੈਂ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾ 'ਤੇ
ਮੁੜ ਜਾਵਾਂਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਬਦਲਣ ਲਈ
ਕਹਾਂਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਬੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ
ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

24. RBI ਸੰਪਰਕ ਕੇਂਦਰ ਟੋਲ ਫ੍ਰੀ ਨੰਬਰ 14448

ਇੱਕ ਦਿਨ, ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਜੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਵਿਅਕਤੀ 1: “ਵਿਜੇ, ABC ਫਾਈਨਾਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ੇ ‘ਤੇ ਵਾਧੂ ਵਿਆਜ ਵਸੂਲਿਆ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਹਲ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?”

ਵਿਜੇ: “14448”

ਵਿਅਕਤੀ 2: “ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ, XYZ ਬੈਂਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਸਫਲ ATM ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਰਿਫੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ?”

ਵਿਜੇ- "14448"

(ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।)

ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਨੇ ਉਹੀ ਨੰਬਰ ਦੁਹਰਾਇਆ, 14448!!!!

(ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਵਿਜੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ।)

"14448 CMS ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਇੱਕ ਟੋਲ-ਫ੍ਰੀ ਨੰਬਰ ਹੈ, RBI ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੋਰਟਲ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੈਂਕਾਂ/NBFCs ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਵਿਅਕਤੀ 1 - "ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ।"

ਵਿਜੇ- "ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ। RBI ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ <https://cms.rbi.org.in/> ਪੋਰਟਲ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਟੋਲ-ਫ੍ਰੀ ਨੰਬਰ 14448 ਤੋਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਓ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਐਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

25. CMS ਪੋਰਟਲ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨਾ

ਨਾਨੀ- "ਧੰਨਵਾਦ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ <https://cms.rbi.org.in/> 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਂਗੀ।

ਸੰਜੂ- "RB-IOS ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਨਾਨੀ- ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ?

ਸੰਜੂ- "ਜਿਵੇਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਧੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ, ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਨਾਨੀ- "ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?"

ਸੰਜੂ- "ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ <https://cms.rbi.org.in/> 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ 14448 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਨਾਨੀ- "ਧੰਨਵਾਦ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ।"

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।
ਅੱਪਡੇਟ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ <https://rbi.org.in/> 'ਤੇ ਜਾਓ।

ਖਪਤਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਰਿਜ਼ਰਵ
ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
<https://cms.rbi.org.in/>
